

Návrh struktury Strategie migrační politiky České republiky

I. INTEGRACE

Aktuální stav: Integrace je zásadní podmínkou úspěšné migrační politiky, zároveň jde o obousměrný proces, do kterého vstupují jak cizinci, tak majoritní společnost. V tomto ohledu Česká republika disponuje vyváženou integrační politikou, která je dlouhodobě neproblematickou oblastí. Integrační politika ČR byla budována v kontextu celého migračního systému České republiky. Jejimi základy jsou důsledný monitoring a projekty na národní a regionální úrovni, včetně sítě regionálních integračních center pro cizince. Česká republika dlouhodobě investuje významné finanční prostředky na další rozvoj a implementaci integrační politiky, a to i díky cíleným evropským fondům.

Vzhledem ke stále se zvyšujícím migračním tlakům na EU, a tedy i na Českou republiku, je potřeba dále aktivně působit v této oblasti a vytvořit takové mechanismy, včetně bezpečnostních záruk, které zajistí funkční a efektivní prevenci negativních aspektů migrace na území ČR. Především pak potlačováním negativních sociálních jevů, sociálního vyloučení a trestné činnosti cizinců.

Vzhledem k tomu, že téma migrace a integrace cizinců se stává stále významnějším celospolečensky diskutovaným tématem, je také zapotřebí věnovat dostatek pozornosti komunikační strategii vlády, která povede k větší informovanosti médií, odborné i širší veřejnosti v oblasti migrace.

Integrační politiky členských států Unie nejsou významněji harmonizovány společnými nástroji a členské státy si udržují vysokou míru diskrece.

II. NELEGÁLNÍ MIGRACE A NÁVRATOVÁ POLITIKA

Aktuální stav: Oproti jiným státům EU, kde je situace výrazně dramatičtější (Itálie, Řecko, Maďarsko) je v České republice oblast nelegální migrace poměrně stabilní. Jde však o extrémně dynamickou oblast s malou možností predikce vývoje (převážně ve vztahu ke změnám migračních tras do EU). Zásadními nástroji v oblasti nelegální migrace jsou efektivní kontrola pobytu na území a návratová politika, spolupráce s třetími zeměmi, boj proti obchodu s lidmi a důsledné postihy jeho organizátorů. Oblast nelegální migrace je částečně harmonizována na úrovni EU.

III. AZYL

Aktuální stav: Současná uprchlická krize ve světě je obecně považována za největší od konce druhé světové války. Na území EU bylo v roce 2014 registrováno na 500 tisíc žádostí o mezinárodní ochranu, což představuje historické maximum. Situace v České republice je však v porovnání s některými okolními státy (Německo, Rakousko, Maďarsko) mnohem klidnější – v roce 2014 požádalo v České republice o mezinárodní ochranu 1156 osob (707 osob v roce 2013) - převážně pak občané Ukrajiny a Sýrie.

Oblast azylu (mezinárodní ochrany) je vysoce harmonizovanou unijní politikou, a to prostřednictvím Společného evropského azylového systému – souboru právních a praktických nástrojů spoluutvářených po více než desetiletí. Český azylový systém vychází a důsledně dodržuje společné nástroje EU v této oblasti. Fungování společného systému vyžaduje vysokou míru zodpovědnosti členských států při dodržování společných pravidel, ale také solidární opatření vyvažující nerovnovážnou zátěž na členské státy EU.

IV. VNĚJŠÍ DIMENZE MIGRAČNÍ POLITIKY

Aktuální stav: Zahraniční spolupráce a humanitární a rozvojová pomoc spojená s migrací a uprchlictvím je zásadním komponentem migrační politiky Evropské unie. Česká republika vedle standardních nástrojů v oblasti mezinárodní ochrany dlouhodobě podporuje opatření směřující k přímé pomoci uprchlíkům v zemích původu či v regionech, které hostí početné uprchlické populace. Taková řešení jsou mnohdy efektivnější ve vztahu k vynaloženým finančním prostředkům a mají, mimo jiné, pozitivní dopad na následné migrační pohyby směrem do EU. Česká republika se dlouhodobě aktivně zapojuje jak do unijních projektů, tak do bilaterální spolupráce se třetími zeměmi.

V. VOLNÝ POHYB OSOB – SCHENGENSKÝ PROSTOR

Aktuální stav: Česká republika, krom mezinárodních letišť, nedisponuje vnějšími hranicemi EU. Ačkoliv zodpovědnost za ochranu vnějších hranic EU vždy nese členský stát (za výrazného finančního příspěví EU), je tato oblast na úrovni EU výrazně harmonizována, především pak v oblasti Schengenské spolupráce. K oblasti Schengenského prostoru a ochrany hranic se váže jedna ze základních hodnot EU – volný pohyb občanů EU a jejich rodinných příslušníků.

VI. LEGÁLNÍ MIGRACE

Aktuální stav: V České republice v současné době pobývá na 451 tisíc cizinců (ze států mimo EU pak nejvíce občanů Ukrajiny, Vietnamu a Ruska). Od roku 2005 se Česká republika stala cílovou zemí pro cizince pocházející zejména z výše uvedených zemí a mezi lety 2005 a 2008 zaznamenala strmý nárůst počtu cizinců na svém území. Ten se okolo roku 2009 (i v souvislosti s ekonomickou krizí) ustálil na počtu okolo 430 tisíc osob.

Česká republika upřednostňuje takovou politiku legální migrace, která jí dovoluje pružně reagovat na aktuální potřeby a možnosti státu. V oblasti legální migrace si členské státy zachovávají vysokou míru diskrece, zejména ve vztahu k jejímu objemu. Harmonizace na úrovni EU se týká zejména specifických kategorií osob a s tím spojených bytových oprávnění.

VII. MEZINÁRODNÍ A EVROPSKÉ ZÁVAZKY ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE

Aktuální stav: Migrace je, jako komplexní fenomén, předmětem širokého spektra mezinárodních úmluv a závazků. Ve stejném okamžiku jde o oblast, která je do značné míry silně harmonizována společnými právními nástroji Evropské unie. Z toho plyne i nutnost vnímat českou migrační politiku v tomto širším mezinárodním i evropském kontextu. Mezinárodně-právní nástroje dotýkající se oblasti migrace vycházejí z humanistické tradice, ke které se dlouhodobě hlásí i Česká republika. S ohledem na mezinárodní a evropské závazky České republiky v oblasti migrace by proto měla ČR k této problematice přistupovat ve vztahu ke svým zahraničním partnerům a společným závazkům kooperativně a konstruktivně.